

deli. in učiteljske v Mariboru tako uredi, da bodo dotični pripravniki tudi slovenščine povse zmožni.

Nektere besede še imam povedati o blagovoljnih izrazih, katere je večera jegova prevzvišenost gospod minister za bogočastje in nauk rabil glede učnih stolic, na katerih bi se naj posamni pravoslavni predmeti na graškem vseučilišču v slovenskem jeziku razlagali. Jegova prevzvišenost veli: „*Poskus je uže učinjen bil, pa spodletel je, ker ni bil postavljen na pravo podlago. V Gradci smo uže imeli učno stolico s slovenskim poučnim jezikom; pa opustila se je, ker za njo ni bilo predpogojev.*“

Meni so te razmere dobre znane, ker onda sem se na graškem vseučilišču bogoslovja učil. Ne bila samo jedna učna stolica, nego tri, in sicer učili so gospodje dr. Kopač, dr. Kranje in dr. Škedl.

Zaradi opusta znam drug razlog. Ne zato, ker ni bilo predpogojev, bile so učne stolice odpravljene, nego zaradi naredb, katere so bile 20. avgusta 1851 objavljene. Ti ukazi so vzrok, ka je profesor dr. Kranje bil iz Gradea prestavljen v Sibinj na Sedmograško. Ukazi bili so razglašeni, kateri so našo državo spremenili v absolutistično; nasledek teh ukazov bili ste nesrečni leti 1859 in 1866.

Čital še bodem nekatere besede iz ustanovne listine graškega vseučilišča. Ondi se veli v izvorniku (čita):

„*Universitatem in nostra civitate graecensi Styriae Metropoli cum in finem instituere et erigere intendimus, ut quod alii principes suorum subditorum salutis, commodisque prospicientes, sibi licere existimabant, illud nos quoque, qui plures casque ampliores diversarum nationum et linguarum provincias possidemus, (čujte! na desnici,) multo majori ratione et jure posse omnes intelligunt.*“ *Carolus Dei gratia Archidux Austriae: Styriae, Charinthiae Carnioliae . . . Comes goritiae, dominus Marchiae Slavonicae . . . Datae in civitate nostra graecensi die 1. Januarii anni 1585.*“ Ko je 1586 nadvojvoda Karol, da zaduši reformacijo, jezuitski gimnazij v Gradcu razširil v vseučilišče, podkrepil je to svojo ustanovo s tem, ka so razmere jegovih podložnih dežel in narodov toliko različnega roda, toliko različnih jezikov in narečij, tako napravo zahtevale. (čujte! na desnici.)

Sedaj si dovoljujem gospodo prositi, da skončatku, kateri mahoma prečitam, blagovoljno pritrđiti rači. Glasi se tako (čita):

„*Visoka zbornica blagovoli sklenoti: Visoka c. kr. vlada se pozivlje, da zaključek visoke zbornice od 26. aprila 1880, tikajoč se uvedbe slovenskega kot poučnega jezika na učiteljski v Mariboru, pri primernej gojitvi nemškega jeziku, s početkom šolskega leta 1884/5 zvrši.*“ (Dobro! na desnici).

Gospodarske stvari.

Sadjerejsko društvo cesarjevič Rudolfovo.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer šteje 329 udov; med temi so ustanovniki in podporniki, ki so vplačali po 10 gld. p. n. gg.: Dr. Josip Serneč v Celji, M. Vošnjak v Celji, dr. G. Ipavc v št. Juriji, Fr. Lenček na Blanci, Nj. ekselencia knezoškof J. M. Stepišnik v Mariboru, dr. J. Vošnjak v Ljubljani, dr. Glančnik v Mariboru, J. Kronvogel v Celji, Iv. Črnovšek v Zagrebu, Ferdo Črnovšek v Zagrebu (10 fl. in 1 zlat), Dragotin Zupanec v Kozjem, Modic na Prihovi, Posojilnica v Sevnici, Posojilnica v Mariboru, Jurij Žmave v Remšniku, okrajni zastop v Ptujci, okrajni zastop v Slovenjem-Gradcu, okrajni zastop na Vranskem, Andreas Podhostnik v št. Juriji. Po 20 fl. podpore so blagovolili poslati slavni okrajni zastopi: Celjski, Kozjanski, Ormoški in slavna posojilnica Celjska.

Prejem teh doneskov javno potrjuje izreka vsem podpornikom našega sadjerejskega društva najtoplejo zahvalo odbor.

Cena soli finančni minister ne da znižati, ker bi sicer primoran bil dobiček od soli, 16 milijonov goldinarjev, drugod iskati in torej druge davke pomnožiti. Živinske soli še tudi ne prodavajo, ker baje niso izumili sredstva, ki bi sol za ljudi brez škode za živino storilo neužitno.

Dopisi.

Iz Celja. (Nemčurji rovljejo) za občinske volitve okoličanske. Začeli so delo pa uže tisti den, ko so zadnje sedaj ovržene volitve bile končane. Vedeli so torej dobro, da so nemčurji postopali nepostavno. No, to je uže veliko, če celjski nemčur spozna, da je krivico delal Slovincem. Slaba vest jih tišči. Začeli so torej iz nova rovat. Odposlali so namreč med Slovence dva aposteljna, sina matere slovenske, ker vidijo, da sami nič ne opravijo. Ta aposteljna sta brata Skoberne, celjski mesar Jurij in krčmar Tone. Obadva sta se učila mesarstva pri nemci g. Kamererji, ki s svojo poštenostjo in pravicoljubjem na sramoto stavlja naše nemškutarje in nemčurje. On prizna, kake krivice se godijo sicer miroljubnim Slovincem in zato volil je slovenske poštenjake. Toda njegova slovenska učenca potegnili sta z narodnim sovražnikom. Pa nebi še toliko ugovarjali, da sta tako volila, sta pač zavisna od Celjanov, pa da sedaj za nje po okolici agitirata, to pa nikakor ne pristaja slovenskim sinom. Tudi obadva pozabljata, da nista toliko od Celjanov zavisna, zlasti krčmar — (pri Zamorci ali Valantu) ne, ampak sta vezana bolj